

set på længere sigt overstiger samfundets almindelige renteniveau med mere end nødvendigt under h. t. risikoen i hvert enkelt tilfælde (side 59). Hertil kan vel føjes: (c) lønnen for driftsherrens egen indsats set på længere sigt ikke overstiger den almindelige driftslederløn i andre brancher, med passende hensyn til indsatsen i hvert enkelt tilfælde. — Forfatteren ser godt de store vanskeligheder ved dette urimelighedsbegreb og sætter sin lid til skønnen i de enkelte tilfælde. Det er også klart, at man i praksis må klare sig med et skøn. Men anmelderen føler trang til at fastslå, at det er en illusion at tro, at man ad *videnskabelig* vej kan nå frem til en målestok for urimelighed, der kan anvendes i grænsetilfælde på konkurrencebegrænsede markedsområder.

Det er umuligt for staten at bevise, at andre metoder og private erhvervsvirksomhedstyper, der *ikke* forefindes på området, er mere effektive. Og svært at bevise at visse metoder og virksomhedstyper, der vel forefindes, under *alle* tænkelige afsætningsforhold vil være de mest effektive.

Den passende risikodækning og den passende driftslederløn er ikke matematisk beregnelige størrelser men kompensation for subjektive fænomener. Det er ikke muligt under konkurrencebegrænsning at bevise overfor producenter, at de får mere, end en grænseproducent ville få under fri ligevægtsprisdannelse.

Hvis staten vil beskytte forbrugerne, må den — når den selv eller forbrugerne ikke har positiv interesse i konkurrencebegrænsning — bortrydde hindringer for tilgang og fremhjelpe god viden om markedsforhold. Og hvis staten og/eller forbrugerne har interesse i konkurrencebegrænsning, må den sørge for selv at være den, der begrænser: d. v. s. den må bortlicitere produktionstilladelserne og benytte provenuet til forbrugernes fordel.

Forfatterens grundige kommentarer afslører også lovens etiske ejendommeligheder: Offentlige virksomheder må det, som staten forbyder private. Urimelelige prisberegninger, der ikke er tilladt overfor landets borgere, får frit slag overfor udlændinge. Aftaler,

der ikke kan forventes at få større betydning, skal ikke kontrolleres. Det er altså ikke hensigten, det kommer an på.

Niels Lindberg.¹⁾

Perspectives on Delinquency Prevention. City of New York 1955, Robert F. Wagner, Mayor. 66 s. Enkelthæfter kan rekvireres gratis.

I sin form er dette hæfte en rapport fra en embedsmand, Henry Epstein, til New Yorks overborgmester, i sit tiltrækkende udstyr med billeder og diagrammer er det nok så meget en henvendelse til offentligheden. Emnet er forebyggende foranstaltninger til bekæmpelse af ungdomskriminalitet i New York, og rapporten har et ret lokalt præg sigte. Af interesse set fra et dansk synspunkt kan det være, at bogen demonstrerer, at U.S.A., der på så mange måder er foran de fleste lande, og også ofte har de mest fremragende sociale enkeltinstitutioner, har en ret besked gennemsnitsstandard, når det gælder omsorgen for den truede del af den opvoksende generation. Oprettelse af fritidsklubber, forsyning af skolerne med ordblindelærere, politiets inddragelse i den forebyggende virksomhed over for børnekriminalitet er områder, hvor man både med hensyn til at diskutere problemerne og foretage sig noget, er længere fremme i København end i New York. Derfor kan visse ideer godt være inspirerende, f. eks. vedrørende familierådgivning i forbindelse med ungdomsklubber eller skoler og tanken om frivillige ungdomsarbejdslejre.

For dem, der er interesseret i emnet, kan det iøvrigt bemærkes, at hæftet indeholder ikke mindre end 241 litteraturhenvisninger — hovedsageligt amerikanske — om emnet børne- og ungdomskriminalitet.

Kirsten Rudfeld.²⁾

Nicholas Kaldor: An Expenditure Tax. George Allen & Unwin Ltd. London 1955. 249 sider. Pris: 18 s.

Denne bog er nærmest at betragte som et kampskrift, hvormed Kaldor har villet agi-

¹⁾ Dr. polit., professor, Landbohøjskolen.

²⁾ Cand. polit., fuldmægtig, Socialministeriet.

set på længere sigt overstiger samfundets almindelige renteniveau med mere end nødvendigt under h. t. risikoen i hvert enkelt tilfælde (side 59). Hertil kan vel føjes: (c) lønnen for driftsherrens egen indsats set på længere sigt ikke overstiger den almindelige driftslederløn i andre brancher, med passende hensyn til indsatsen i hvert enkelt tilfælde. — Forfatteren ser godt de store vanskeligheder ved dette urimelighedsbegreb og sætter sin lid til skønnen i de enkelte tilfælde. Det er også klart, at man i praksis må klare sig med et skøn. Men anmelderen føler trang til at fastslå, at det er en illusion at tro, at man ad *videnskabelig* vej kan nå frem til en målestok for urimelighed, der kan anvendes i grænsetilfælde på konkurrencebegrænsede markedsområder.

Det er umuligt for staten at bevise, at andre metoder og private erhvervsvirksomhedstyper, der *ikke* forefindes på området, er mere effektive. Og svært at bevise at visse metoder og virksomhedstyper, der vel forefindes, under *alle* tænkelige afsætningsforhold vil være de mest effektive.

Den passende risikodækning og den passende driftslederløn er ikke matematisk beregnelige størrelser men kompensation for subjektive fænomener. Det er ikke muligt under konkurrencebegrænsning at bevise overfor producenter, at de får mere, end en grænseproducent ville få under fri ligevægtsprisdannelse.

Hvis staten vil beskytte forbrugerne, må den — når den selv eller forbrugerne ikke har positiv interesse i konkurrencebegrænsning — bortrydde hindringer for tilgang og fremhjelpe god viden om markedsforhold. Og hvis staten og/eller forbrugerne har interesse i konkurrencebegrænsning, må den sørge for selv at være den, der begrænser: d. v. s. den må bortlicitere produktionstilladelserne og benytte provenuet til forbrugernes fordel.

Forfatterens grundige kommentarer afslører også lovens etiske ejendommeligheder: Offentlige virksomheder må det, som staten forbyder private. Urimelelige prisberegninger, der ikke er tilladt overfor landets borgere, får frit slag overfor udlændinge. Aftaler,

der ikke kan forventes at få større betydning, skal ikke kontrolleres. Det er altså ikke hensigten, det kommer an på.

Niels Lindberg.¹⁾

Perspectives on Delinquency Prevention. City of New York 1955, Robert F. Wagner, Mayor. 66 s. Enkelthæfter kan rekvireres gratis.

I sin form er dette hæfte en rapport fra en embedsmand, Henry Epstein, til New Yorks overborgmester, i sit tiltrækkende udstyr med billeder og diagrammer er det nok så meget en henvendelse til offentligheden. Emnet er forebyggende foranstaltninger til bekæmpelse af ungdomskriminalitet i New York, og rapporten har et ret lokalt præg sigte. Af interesse set fra et dansk synspunkt kan det være, at bogen demonstrerer, at U.S.A., der på så mange måder er foran de fleste lande, og også ofte har de mest fremragende sociale enkeltinstitutioner, har en ret besked gennemsnitsstandard, når det gælder omsorgen for den truede del af den opvoksende generation. Oprettelse af fritidsklubber, forsyning af skolerne med ordblindelærere, politiets inddragelse i den forebyggende virksomhed over for børnekriminalitet er områder, hvor man både med hensyn til at diskutere problemerne og foretage sig noget, er længere fremme i København end i New York. Derfor kan visse ideer godt være inspirerende, f. eks. vedrørende familierådgivning i forbindelse med ungdomsklubber eller skoler og tanken om frivillige ungdomsarbejdslejre.

For dem, der er interesseret i emnet, kan det iøvrigt bemærkes, at hæftet indeholder ikke mindre end 241 litteraturhenvisninger — hovedsageligt amerikanske — om emnet børne- og ungdomskriminalitet.

Kirsten Rudfeld.²⁾

Nicholas Kaldor: An Expenditure Tax. George Allen & Unwin Ltd. London 1955. 249 sider. Pris: 18 s.

Denne bog er nærmest at betragte som et kampskrift, hvormed Kaldor har villet agi-

¹⁾ Dr. polit., professor, Landbohøjskolen.

²⁾ Cand. polit., fuldmægtig, Socialministeriet.

tere for, at man delvis erstatter den almindelige indkomstskat med, hvad han har kaldt *An Expenditure Tax*, på dansk almindeligvis kaldet en direkte forbrugsskat, altså en skat, der efter indgivelse af selvangivelse m. m. beregnes på grundlag af det konstaterede forbrug. Kaldor tænker sig den direkte forbrugsskat progressiv, hvad man vel også normalt gør. Men i og for sig behøver den ikke at være det.

Ideen om den direkte forbrugsafgift er gammel. Kaldor mener at kunne påvise, at den i det mindste er 300 år gammel. Lad det nu være, hvad det være vil; givet er det, at den i visse perioder har været stærkt diskuteret; for os står vel Irving Fisher som manden, der mere end nogen anden er gået ind for denne skat. Også herhjemme er den i de senere år blevet aktuel gennem forskellige politikeres, herunder vel først og fremmest Thorkil Kristensens, interesse for ideen. Denne bog viser, at man også i England interesserer sig for tanken.

Bogen synes at være blevet til derved, at Kaldor som medlem af en kommission er gået ind for disse tanker, men ikke har kunnet få kommissionen med sig. Denne tilstand er jo ikke usædvanlig og har før givet anledning til værdifulde mindretalsudtalelser eller, som her, arbejder uden for kommissionens rammer. I dette tilfælde er der kommet en yderst læseværdig og inspireret bog ud af det.

Forfatteren tager sit udgangspunkt i visse spekulationer over, hvad det egentlig er, der skal beskattes. Han går ud fra ordet »penge« og finder, at hvad folk vil have beskattet, er den evne, som man måler, når man siger om en mand, at han har så og så mange penge. Men når man kommer nærmere til definitionen af, hvad der så skal forstås herved, dukker vanskelighederne op. Kaldor mener ikke, at penge alene omfatter indkomst, men gør — og i mine øjne med rette — opmærksom på, at eksistensen af formue giver en mand en større dispositionsret end blot den dertil svarende indkomst. At lægge denne større dispositionsret til grund for beskatning er imidlertid ikke muligt. Han filosoferer i denne for-

bindelse lidt over formueskattens berettigelse som supplement til indkomstskatter.

Herfra drages han over i betragtninger over, hvad man egentlig skal forstå ved indkomst, en række interessante afsnit, som jeg dog ikke vil gå ind på her.

Efter disse ledes han over i overvejelser over, om det i virkeligheden er *spending power*, der bør danne grundlag for beskatningen, og ikke snarere *actual spending*. Han kommer ind på, hvad det egentlig er, der bevirker, at en mands opførsel kan genere andre mennesker i samfundet. Han kommer til resultatet, at det kan ikke være, at pågældende tjener penge, heller ikke, at han sparer penge; først når han forbruger, begår han handlinger, der er i uoverensstemmelse med medborgernes interesser. Der er derfor ingen grund til at straffe en mand, fordi han tjener meget; det er i alles interesse, at manden tager initiativ og producerer meget. Der er først grund til at straffe ham den dag, den store fortjeneste giver sig udslag i et stort forbrug. Andet steds i bogen er han inde på betragtninger over, hvilken enorm gevinst for samfundet det var, da de rige gik over fra at bygge herregårde og slotte for deres penge til i stedet at bygge jernbaner. I konsekvens heraf spørger han, om ikke det rigtige er at beskatte det, som volder medmenneskene ulemper, nemlig forbruget, men at undlade at beskatte det, som det er i alles interesse at fremme, nemlig indkomsterne.

Bogen indeholder en nøje analyse af virkningerne af indkomstskat og af direkte forbrugsskat på henholdsvis opsparingen, villigheden til at bære risiko og lysten til at påtage sig arbejde. Han kommer for alle tre deles vedkommende til samme resultat, nemlig at en direkte forbrugsafgift er bedre end indkomstskat. Den direkte forbrugsafgift vil ikke straffe opsparingen, som indkomstskatten gør det. Den vil opmuntre til risikobæring, hvor indkomstskatten gør det modsatte, og endelig kommer han vel nærmest til resultatet, at den direkte forbrugsafgift er mere neutral over for villigheden til at påtage sig arbejde end indkomstskatten. Medens de to kapitler om henholdsvis opspa-

ring og risikobæring forekommer mig at være særdeles gode, forekommer afsnittet om tilskyndelserne til at arbejde at være temmelig spinkelt og delvis misvisende.

Bogen indeholder et væld af drøftelser og betragtninger. Disse er af meget stor værdi. Bogens karakter af et kamp- og stridskrift kommer først og fremmest frem derved, at man kan være sikker på, at enhver drøftelse falder ud til fordel for den direkte forbrugsskat.

Indvendingen, der i almindelighed rejses mod den direkte forbrugsafgift, at denne afgift er umulig at administrere, at den forlanger en kyndighed fra myndighedernes side og en ærlighed fra skatteydernes side, som normalt ikke foreligger, kommer Kaldor i sin bogs sidste sider ind på. Hans interesse for skatten bevirker selvsagt en vis tilbøjelighed til at undervurdere vanskelighederne og at fremhæve de administrative fordele, som det lykkes ham at påvise.

Hans konklusion af de mere praktiske afsnit er dog, at en sådan skat ikke i dag er gennemførlig for hele det store indkomstområde. Derimod foreslår han, at man indfører den til erstatning af den engelske supertax, d. v. s. det tillæg, som store skatteydere betaler udover basic rate. Den yderste progression på indkomstskatteskalaen foreslås således erstattet af en skat på stort forbrug.

Bogen er ualmindelig velskrevet og derfor også forholdsvis letlæselig.

Kjeld Philip.¹⁾

Harold C. Edey and Alan T. Peacock: National Income and Social Accounting, Hutchinson's University Library, London, 1954. 222 sider. Pris: 8s. 6d.

Offentliggørelse af værker om nationalindkomst, nationalregnskaber og dermed beslægtede emner er efterhånden en daglig foreteelse — bibliografien, der udgives af International Association for Research in Income and Wealth, bærer tydeligt vidnesbyrd derom. Hovedparten af disse arbejder er statistiske undersøgelser af de nævnte emner, men den teoretiske litteratur er også omfattende.

I betragtning af den grøde, der er på dette område, er det nyttigt, at der med mellemrum udkommer bøger, der på letfattelig vis kan føre læseren ind på problemerne, og derved bidrage til hans forståelse af de mange tal-mæssige oplysninger, der foreligger, eller danne udgangspunkt for mere indgående studier af de teoretiske problemer.

Omhandlede bog er en sådan »lærebog« i nationalindkomst og nationalregnskab, og nationalregnskab skal her forstås i vid betydning, idet bogen ikke blot behandler den gængse opstilling af produkt- og indkomststrømmene i det dobbelte bogholderis system, men også kommer ind på formuebevægelserne og de såkaldte »input-output tabeller«. Da bogen yderligere indeholder et kapitel om målingen af nationalproduktet i faste priser og et om nationalbudgettering, vil man forstå, at det er en omfattende emnekreds, forfatterne vil søge at sætte læseren ind i på et i forhold hertil beskedent antal sider.

Bogen begrænser sig da også til at forklare læseren de mere principielle ting i de behandlede emner og har ikke plads til nogen større omtale af de diskussioner, der føres inden for de forskellige områder. Bogen henvender sig derfor først og fremmest til læsere på begynderstadiet inden for nationalregnskabsteorien og har kun i mindre grad bud til dem, der har passeret dette stadium, og gerne vil følge med i udviklingen inden for dette område, uden selv at have tid til at læse den løbende litteratur.

Bogen er delt i 3 hovedafsnit med kapitelunderopdeling. I første afsnit behandles nationalregnskabet i sædvanlig forstand, og der startes med nogle enkle eksempler, der iøvrigt i første omgang ikke er stillet op i det dobbelte bogholderis system, men i matrixform, hvilket utvivlsomt letter forståelsen af sammenhængen mellem nationalregnskabet og input-output tabellen. Fra det første simple system, der kun består af to konti, en for virksomheder og en for husholdninger, udvides regnskabet efterhånden med en kapitalkonto, en konto for udlandet og en konto for det offentlige virksomhed. Fremstillingen forekommer klar og forståelig. Efter denne gennemgang af nationalregnskabet behandles i et kapitel forskellige klassificerings- og definitionsproblemer. Den

¹⁾ Dr. oecoa., professor, Københavns Universitet.